

Research Paper

Investigating the Components of Research Performance of Faculty Members of Yasuj University of Medical Sciences: A Qualitative Study

Marziyeh Hoseini¹ , *Ebadollah Ahmadi¹ , Nader Shahamat³ , Mojgan Amiranzadeh⁴

1. Department of Educational Management, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Citation Hoseini M, Ahmadi E, Shahamat N, Amiranzadeh M. [Investigating the Components of Research Performance of Faculty Members of Yasuj University of Medical Sciences: A Qualitative Study (Persian)]. *Qom University of Medical Sciences Journal*. 2022; 15(10):696-707. <https://doi.org/10.32598/qums.15.10.2452.1>

 <https://doi.org/10.32598/qums.15.10.2452.1>

Received: 20 Sep 2021

Accepted: 14 Dec 2021

Available Online: 01 Jan 2022

Keywords:Medicine, Faculty,
Research, Qualitative
Research**ABSTRACT**

Background and Objectives Giving importance to research and increasing research activities in each country provides appropriate contexts for the development and progress of that country. This study was conducted to identify components related to the performance of faculty members of Yasuj University of Medical Sciences.

Methods This research is a qualitative study of descriptive-exploratory type. In this study, purposeful sampling was used. Data collection was performed through semi-structured in-depth interviews, face to face and telephone calls. The key participants in the study were faculty members of Yasuj University of Medical Sciences, of whom 21 were selected by purposeful sampling and interviewed. Each interview lasted an average of 40 to 60 minutes. Atrid-Sterling method was also used for analysis.

Results In this study, 21 faculty members of Yasuj University of Medical Sciences participated in the study, which 9 were female and 11 were male. In terms of academic rank, 4 people had full professor, 7 people had associate professor and 10 people had assistant professor. Finally, after analyzing the interview data and first coding, 80 basic themes were obtained, which were then reduced to fourteen organizing themes. Finally, global themes policy, individual and situational were identified as factors related to faculty research performance.

Conclusion to achieve a comprehensive performance in the field of research depends on proper and correct planning in this area. Situations such as team thinking, knowledge-based, and community-oriented can improve faculty members' research performance.

*** Corresponding Author:**

Ebadollah Ahmadi, PhD

Address: Department of Educational Management, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Tel: +98 (917) 3168803

E-Mail: Ebadahmadi@yahoo.com

مقاله پژوهشی

طراحی و اعتباریابی مدل بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

مرضیه حسینی^۱، *عباداله احمدی^۲، نادر شهامت^۳، مژگان امیریانزاده^۴

۱. گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت، مرودشت، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: اهمیت دادن به امر تحقیقات و افزایش فعالیت‌های پژوهشی در هر کشور بسترهای مناسبی برای توسعه و پیشرفت آن کشور فراهم می‌کند. این تحقیق با هدف طراحی و اعتباریابی مدل بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج انجام شد.

روش بررسی: این تحقیق، یک مطالعه آمیخته از نوع اکتشافی متوالی است. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق نیمه ساختارمند انجام شد. شرکت‌کنندگان کلیدی پژوهش، اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج بودند که از بین آن‌ها تعداد ۲۱ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و با آن‌ها مصاحبه انجام شد. روش تحلیل مضمون به شیوه آتراید استرلینگ برای تجزیه و تحلیل استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش در بخش کمی مشتمل بر همه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج به تعداد ۲۸۰ نفر بوده است. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده بر اساس جدول کرجسی و مورگان بود که تعداد ۱۹۰ نفر انتخاب و در نهایت تعداد ۱۷۸ پرسش‌نامه قابل تجزیه و تحلیل به دست آمد.

یافته‌ها: در این مطالعه، ۲۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج بر اساس قاعده اشباع نظری در تحقیق مشارکت داشتند که از این تعداد ۹ نفر زن و یازده نفر مرد بودند. از نظر رتبه علمی، چهار نفر دارای مرتبه استاد تمام، هفت نفر دانشیار و ده نفر استادیار بودند. پس از تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه و کدگذاری نخست، هشتاد مضمون پایه به دست آمد که پس از آن به چهارده مضمون سازمان‌دهنده تقلیل پیدا کرد. در نهایت مضامین فراگیر سیاست‌گذاری، فردی و موقعیتی به عنوان عوامل مرتبط با بهبود عملکرد پژوهشی هیئت علمی شناسایی شد و در بخش کمی تحلیل عاملی - تأییدی مدل به‌دست‌آمده را تأیید کرد.

نتیجه‌گیری: رسیدن به یک عملکرد جامع در زمینه پژوهش منوط به توجه به برنامه‌ریزی‌های مناسب و درست در این عرصه است. توجه به سیاست‌گذاری، در این رابطه تمرکز بر عوامل فردی مانند مهارت‌ها، صلاحیت‌های پژوهشی، خودتنظیمی استادان و عوامل موقعیتی مانند تفکر تیمی، دانش‌محوری و جامع‌محوری می‌تواند موجبات بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی را فراهم آورد.

تاریخ دریافت: ۲۹ شهریور ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۲۳ آذر ۱۴۰۰

تاریخ انتشار: ۱۱ دی ۱۴۰۰

کلیدواژه‌ها:

عملکرد پزشکی، اعضای هیئت علمی، پژوهش، پژوهش کیفی

مقدمه

درواقع، نظام آموزش عالی و میزان و کیفیت دستاوردهای علمی-پژوهشی اعضای هیئت علمی عهده‌دار و بیانگر انجام وظایف و مسئولیت‌های مهمی در زمینه رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تربیتی جامعه است. انجام تحقیق و پژوهش از پایه‌های اساسی و عمده در توسعه جامعه‌ای دانش‌بنیان به شمار می‌آید. به طوری که هیچ‌گونه حرکت علمی و منطقی بدون پشتوانه تحقیقات در سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران نیز در زمینه پژوهش، دست‌یابی به جایگاه اول علم و فناوری در منطقه آسیای غربی و حصول به جامعه‌ای دانش‌بنیان در سال ۱۴۰۴ هجری شمسی امکان‌پذیر به نظر نمی‌رسد [۳].

عمده فعالیت‌های پژوهشی و تولیدات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها صورت می‌گیرد و هرچه خدمات خود را با کیفیت بهتری ارائه دهند، توسعه و پیشرفت علمی آن کشور شتاب بیشتری خواهد گرفت [۱]. به همین دلیل، همه کشورها، به خصوص کشورهای در حال توسعه دریافته‌اند که برای رسیدن به رشد و توسعه واقعی، حل مشکلات اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی و تدوین درست برنامه‌ها راهی جز سرمایه‌گذاری و استفاده از یافته‌های تحقیقات ندارند و بدون تحقیق و استفاده از نتایج آن به توسعه پایدار و مفهوم واقعی دست نخواهند یافت [۲].

* نویسنده مسئول:

دکتر عباداله احمدی

نشانی: مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت، گروه مدیریت آموزشی

تلفن: +۹۸ (۹۱۷) ۳۱۶۸۸۰۳

رایانامه: Ebadahmadi@yahoo.com

انجام شده در سطح کشور؛ تنها به پژوهش های صورت گرفته در دانشگاه های زیرمجموعه وزارت علوم و نیز دانشگاه آزاد اسلامی پرداخته شده که بیشتر به روش پیمایشی مشکلات پژوهشی را بررسی کردند؛ بنابراین با توجه به اهمیت موضوع و حسب موارد گفته شده، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که مدل بهبود کیفیت عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی چگونه است؟ و اعتبار مدل چگونه است؟

روش بررسی

این پژوهش از نظر هدف، جزء طرح های کاربردی و از نظر روش، جزء پژوهش های اکتشافی متوالی از نوع ابزارسازی بود که به صورت کیفی با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد. مضمون یا تم، مبین اطلاعات مهمی درباره داده ها و سؤالات تحقیق است و تا حدی، معنا و مفهوم الگوی موجود در مجموعه ای از داده ها را نشان می دهد [۱۰].

تحلیل مضمون به روش های گوناگونی قابل اجرا و استفاده است. در این پژوهش از روش تحلیل «شبکه مضامین» آتریید-استرلینگ^۱ [۱۱] استفاده شده است. در این پژوهش با استفاده از تحلیل مضمون، هشتاد مضمون پایه، چهارده مضمون سازمان دهنده و سه مضمون فراگیر یا عالی به دست آمد. این مضامین حاصل تحلیل متون به دست آمده از مصاحبه با اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج بود. در این مرحله با ۲۱ نفر از اعضای هیئت علمی مصاحبه به عمل آمد و جمع آوری داده ها تا رسیدن به اشباع نظری به طول انجامید. شرکت کنندگان به کمک روش نمونه گیری هدفمند و با لحاظ کردن اختلاف حداکثری بین نمونه ها از نظر تفاوت در دانشکده رتبه علمی انتخاب شدند.

معیار انتخاب نمونه شامل عضویت هیئت، علمی تمایل به شرکت در تحقیق و داشتن حداقل پنج سال سابقه تدریس بود. سؤالات مصاحبه در راستای هدف پژوهش تدوین و سپس سه نفر از اعضای هیئت علمی که سوابق کاری ده سال به بالا داشتند، انتخاب و مورد مصاحبه مقدماتی قرار گرفتند و از آن به عنوان راهنمایی جهت مصاحبه های بعدی استفاده شد. سپس به شرکت کنندگان درباره پژوهش، روش جمع آوری داده ها و محرمانه بودن مصاحبه ها توضیحات لازم داده شد. سپس افرادی که داوطلب شرکت در تحقیق بودند، فرم رضایت نامه را امضا کردند.

به منظور روایی سنجش معیارهای دقت مطالعه اقداماتی مانند ارزیابی از سوی شرکت کنندگان و مرور توسط افرادی غیر از شرکت کنندگان (استادان دانشگاه و کارشناسان سازمان با مدرک دکتری) صورت گرفت. در بازنگری شرکت کنندگان از

همچنین طبق بند ۸-۲ سیاست های کلی «علم و فناوری» افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ با تأکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقای بهره وری پیش بینی شده است [۴]، اما صاحب نظران و پژوهشگران در ایران به کارایی کارکرد پژوهشی دانشگاه ها انتقادهای جدی دارند. از سویی، فراگیر شدن آموزش عالی و محدودیت هزینه ها، حساسیت ذی نفعان را نسبت به کیفیت عملکرد پژوهشی دانشگاه و ارزش افزوده آن افزایش داده است [۵].

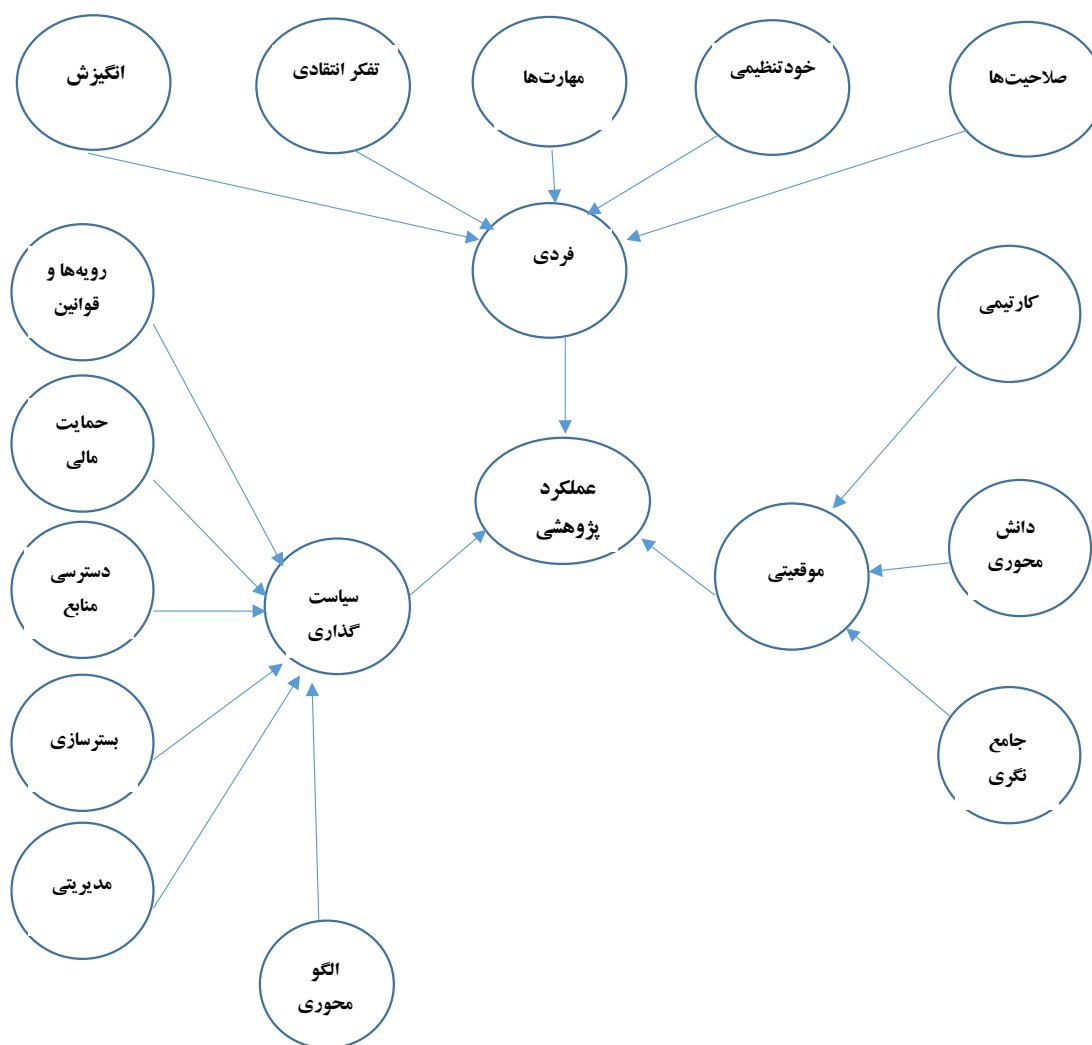
مؤسسات آموزش عالی به دلیل ضرورت های تقاضاگرایی، مشتری گرایی، تعامل با جامعه و جهان کار و تناسب با نیازهای متحول و انتظارات نوپدید، با مسئله کیفیت دست به گریبان هستند. اعضای هیئت علمی در درون دانشگاه و نیز هم تایان اجتماع علمی و حرفه ای های دنیای دانش، با توجه به بین المللی شدن آموزش عالی، انتظارات بیشتری از بهبود و ارتقای مداوم کیفیت آموزش، پژوهش و فرایندها و بروندهای آموزش عالی پیدا می کنند، چراکه بیشترین توجه و تلاش جامعه دانشگاهی کشور انجام پژوهش هایی با محوریت موضوعات پیچیده و مورد علاقه جامعه بین المللی و نگارش مقاله و چاپ آن در نشریات معتبر بین المللی برای ارتقای علمی است [۶].

با توجه به مشکلات متعددی که امروزه گریبان گیر مراکز آموزش عالی در حیطه پژوهش است، ضرورت تدوین مدل عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی، به خصوص در دانشگاه های علوم پزشکی از اهمیت بالایی برخوردار است. بدیهی است که شناسایی مؤلفه های عملکرد پژوهشی از کارکرد استادان، گروه های آموزشی، دانشکده ها و سایر واحدهای دانشگاه زمینه را برای تصمیم گیری های ارزنده در جهت تحول و افزایش بهره وری پژوهشی دانشگاه هموار می سازد [۷].

تاکنون مطالعات متعددی در زمینه عملکرد پژوهشی اعضای هیأت علمی انجام شده، ولی این مطالعات اکثراً کمی بوده اند، مانند مطالعات ابراهیم زاده و همکاران [۸] که مشکلات پژوهشی اعضای هیئت علمی علوم پزشکی لرستان را در یک مطالعه پیمایشی بررسی کردند یا پژوهش ستوده اصل و همکاران [۹] که همین مشکلات را به صورت پیمایشی بررسی کردند یا پژوهش وثوق و همکاران [۱۰] هدف شناسایی ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های بومی ارزیابی عملکرد پژوهش در دانشگاه های جامع آزاد اسلامی شهر تهران انجام گرفته است و در قالب یک تفکر سیستمی درون داد فرایند و برونداد دسته بندی کردند که دانشگاه آزاد و در قالب درون داد فرایند و برونداد انجام شد.

با مطالعه تحقیقات انجام شده، مطالعاتی که عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی، به خصوص در دانشکده های پزشکی را بررسی کرده باشند، مشاهده نشد و همان طور که ذکر شد یا به صورت کمی یا کیفی بوده اند. همچنین در بیشتر مطالعات

1. Attride-Stirling

تصویر ۱. شبکه مضامین عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی

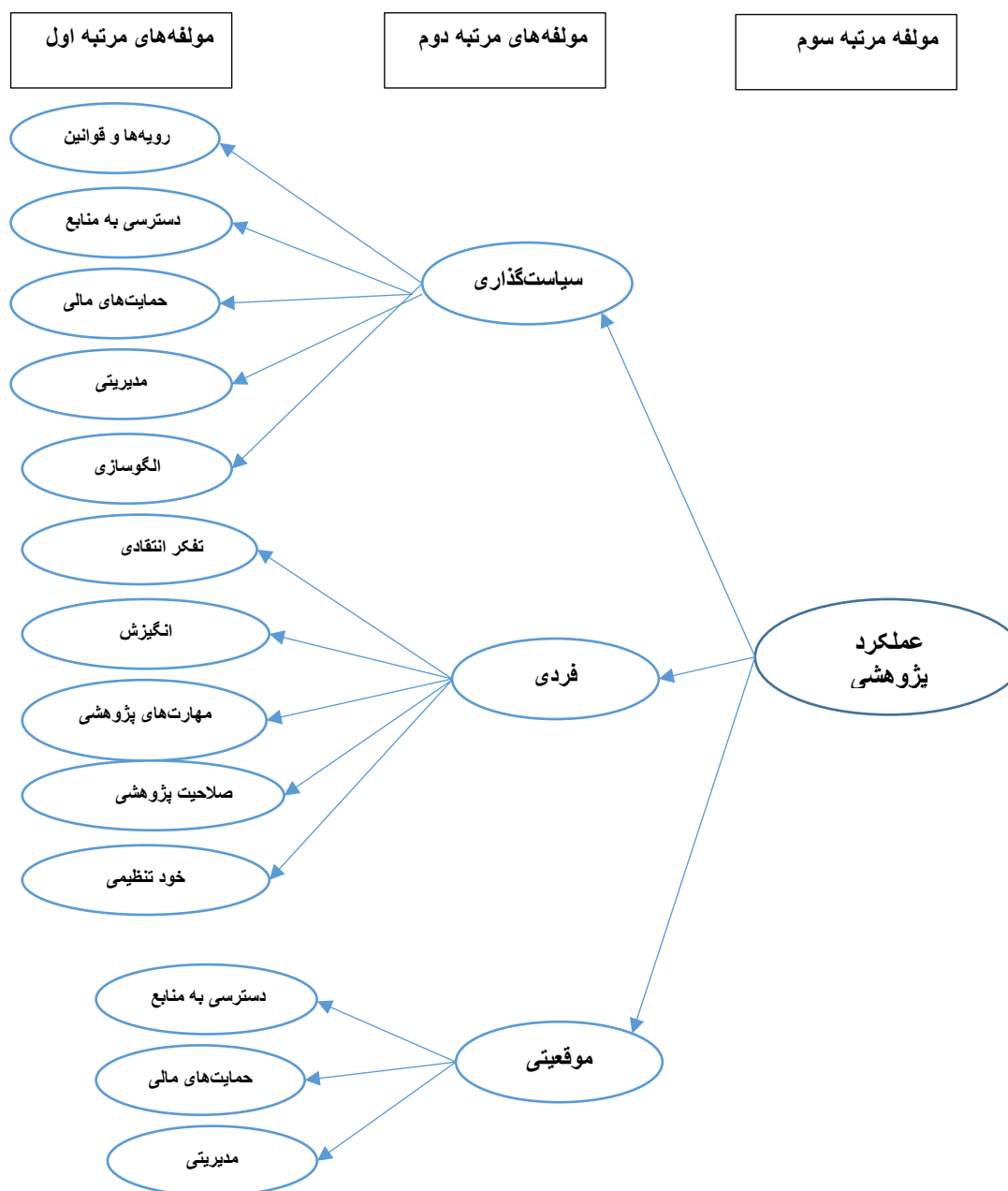
با مشارکت‌کنندگان بحث و این ابهامات برطرف شد. جامعه آماری این پژوهش در بخش کمی مشتمل بر همه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج به تعداد ۲۸۰ نفر بوده است. روش نمونه‌گیری در این بخش به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده بر اساس جدول کرجسی و مورگان بوده است که تعداد ۱۹۰ نفر انتخاب و در نهایت تعداد ۱۷۸ پرسش‌نامه قابل تجزیه و تحلیل به دست آمد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۲۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج در تحقیق مشارکت داشتند که از این تعداد نه نفر زن و یازده نفر مرد بودند. از نظر رتبه علمی، چهار نفر دارای مرتبه استاد تمام، هفت نفر دانشیار و ده نفر استادیار بودند. در این پژوهش برای شناسایی، تحلیل و گزارش الگوی موجود در

آنان خواسته شد، نظر خود را درباره یافته‌های پژوهش ارائه دهند و بررسی کنند که تا چه اندازه مؤلفه‌های حاصل، مطابق تجربه‌ها و دیدگاه‌های آنان بوده است که از دیدگاه آنان این مطابقت وجود داشت. به این منظور پرسش‌نامه‌ای تدوین شد و روی پانزده نفر از افراد کلیدی اجرا شد، نتایج نشان داد در تمام موارد همه مضامین در سطح قابل قبولی بودند و میانگین هر گویه کمتر از ۳/۷۰ کمتر نشد.

همچنین برای محاسبه پایایی از روش پایایی بین دو کدگذار استفاده و در تمام مراحل نظر استاد راهنما و مشاور پرسیده شد. سپس اصلاحات لازم انجام شد. همچنین به منظور موثق کردن داده پس از انجام مصاحبه و پیاده‌سازی آن، متن مصاحبه به اعضای هیئت علمی که مصاحبه از آنان صورت گرفته شده بود، بازگردانده شده تا صحت گفته‌های خودشان را تأیید کنند. علاوه بر این، در مورد نکاتی که درباره آن‌ها ابهام وجود داشت،

تصویر ۲. تحلیل عاملی سلسله مراتبی

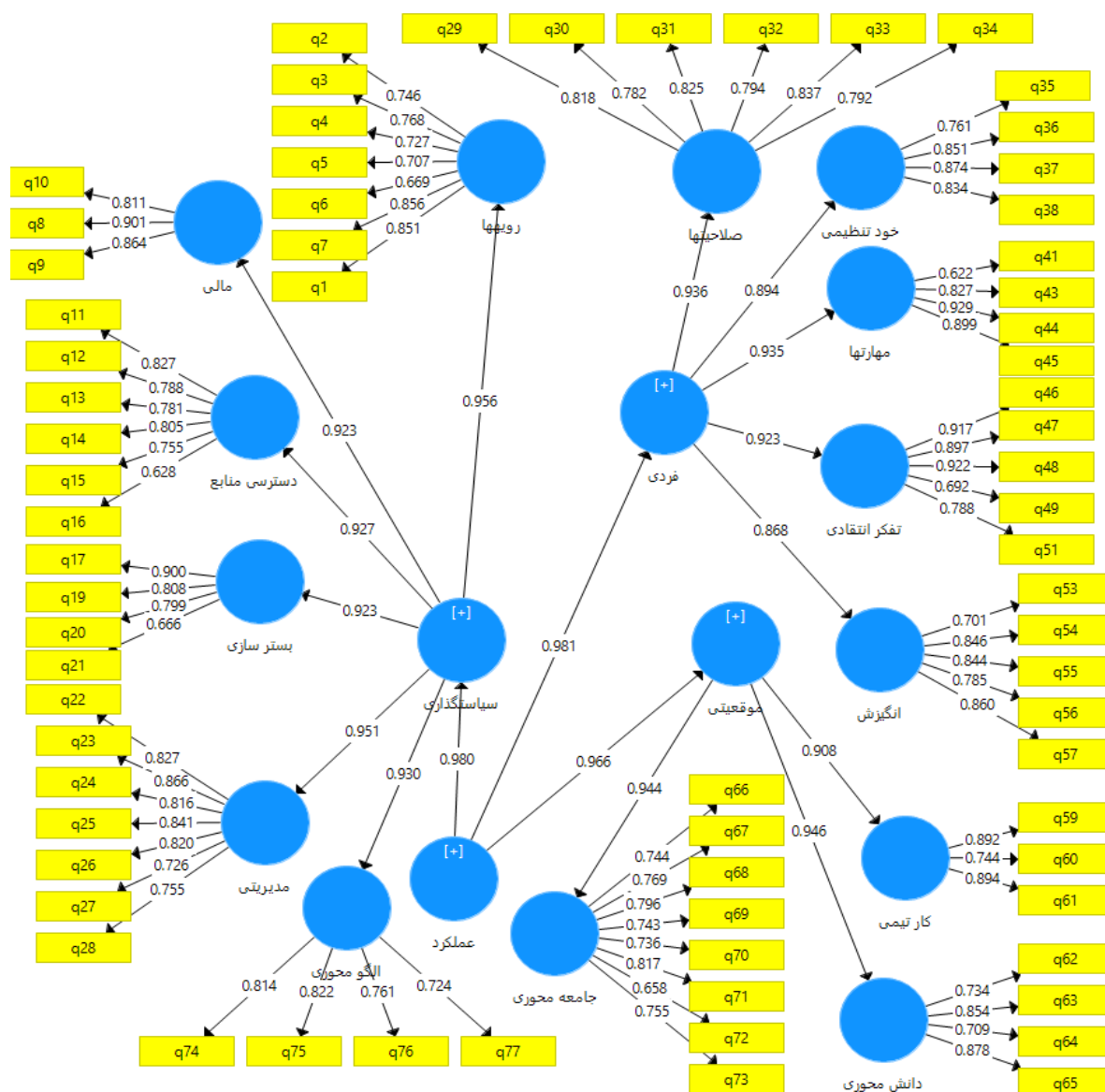
مضامین پایه ۳، مضامین سازمان‌دهنده ۴ و مضامین فراگیر ۵ که در تصویر شماره ۱ آمده است.

با توجه به تحلیل مضمون عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی می‌توان گفت که در مرحله اول با پیاده‌سازی مصاحبه‌های انجام‌شده پاره‌گفتارها استخراج و کدگذاری شد. در این مرحله هشتاد کد به صورت مضامین پایه شناسایی شد و در مرحله بعد با ادغام کدهای مشابه در دسته‌های جدید در قالب پانزده مضمون

داده‌های کیفی از روش تحلیل مضمون استفاده شد. این روش که ماهیت تفسیری دارد، فرایندی است که به وسیله آن می‌توان داده‌های پراکنده متن را به داده‌های غنی و تفضیلی تبدیل کرد. با اقتباس از روش آتراید-استرلینگ [۱۱] فرایند انجام این پژوهش در سه مرحله انجام شد که عبارت‌اند از: این روش مبتنی بر تشکیل شبکه مضامین ۲ است و در پژوهش‌های مختلف استفاده می‌شود. شبکه مضامین شامل سه دسته از کدها و مفاهیم است:

3. Basic Themes
4. Organizing Themes
5. Global Themes

2. Thematic Network

جدول ۱. مدل ساختاری مرتبه سوم

متغیرهای مرتبه دوم		مقادیر		شاخص کیفیت	
برون‌زا	درون‌زا	بار عاملی	مقدار تی	ضریب تعیین	پیش‌بینی مدل
سیاست‌گذاری	رویه‌ها و قوانین	۰/۹۵	۱۴۹/۲۹	۰/۹۲	۰/۵۳
	حمایت مالی	۰/۹۲	۸۲/۹۸	۰/۸۶	۰/۶۳
	دسترسی به منابع	۰/۹۲	۹۲/۱۲	۰/۸۶	۰/۵۰
	بسترسازی	۰/۹۲	۷۱/۲۲	۰/۸۶	۰/۴۶
فردی	مدیریتی	۰/۹۵	۱۱۵/۹۹	۰/۸۲	۰/۵۳
	الگومحوری	۰/۹۳	۹۶/۹۱	۰/۸۵	۰/۵۱
	صلاحیت‌های پژوهشی	۰/۹۳	۸۵/۷۸	۰/۸۶	۰/۵۶
	خودتنظیمی	۰/۸۹	۵۲/۴۰	۰/۷۹	۰/۵۴
	مهارت‌های پژوهشی	۰/۹۳	۸۸/۵۴	۰/۸۷	۰/۵۹
	تفکر انتقادی	۰/۹۲	۸۳/۸۲	۰/۸۵	۰/۶۰
	انگیزش	۰/۸۶	۳۴/۰۵	۰/۷۵	۰/۸۵
موقعیتی	کار تیمی	۰/۹۰	۵۶/۵۴	۰/۸۲	۰/۵۷
	دانش‌محوری	۰/۹۴	۱۱۵/۲۸	۰/۸۹	۰/۵۵
	جامعه‌نگری	۰/۹۴	۸۴/۲۵	۰/۸۹	۰/۴۹

انعکاسی کاربرد دارد. حداقل مقدار مناسب این ضرایب از دیدگاه فورنل و لارکر، مقدار ۰/۵ و از دیدگاه مگنر و همکاران مقدار ۰/۴ است. با توجه به اینکه تمام مقادیر به‌دست‌آمده بالاتر از ۰/۵ است، بر همین اساس می‌توان گفت که نتایج حکایت از روایی همگرایی مناسب مدل دارد و مدل از روایی همگرایی مطلوبی برخوردار است.

همچنین ملاک کلی برازش شاخص نکویی برازش^۸ را می‌توان با محاسبه میانگین اشتراک و R^2 به دست آورد. این شاخص نیز مانند شاخص‌های برازش مدل لیزرل عمل می‌کند و بین صفر تا یک قرار دارد و مقادیر نزدیک به یک نشانگر کیفیت مناسب مدل هستند. این مقدار برابر با ۰/۶۱ است و میزان میانگین R^2 نیز با ۰/۹۱ برابر است که این مقدار بر اساس خروجی ضرایب مسیر در حالت استاندارد قابل رؤیت است، طبق فرمول شماره ۱ محاسبه شاخص نکویی برازش داریم:

$$1. GOF = \sqrt{0.735 * 0.565} = 0.644$$

شاخص نکویی برازش بین صفر و یک است. مقدار ۰/۲۵، ۰/۱ و ۰/۳۵ را به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف متوسط و قوی برای

ساختاری هستند که روابط بین متغیرهای پنهان هستند و برای آزمون فرضیه استفاده می‌شوند. با توجه به مدل در حالت تخمین ضرایب می‌توان بارهای عاملی و ضرایب مسیر را برآورد کرد (تصویر شماره ۳).

بنابراین نتایج حاصل از بارهای عاملی و روایی بالای مدل را تأیید می‌کند. نتایج دقیق‌تر در جدول شماره ۱ آورده شده است. جدول شماره ۲ به بررسی عناصر و اجزای مدل ساختاری مرتبه دوم پرداخته است که همگی در سطح مطلوبی هستند.

معناداری، ضرایب مسیر فقط رابطه‌ها و نه شدت آن‌ها را نشان می‌دهد. این نتیجه که ضرایب مسیر از ۲/۵۸ بالاتر است، نشان از صحت رابطه‌ها درسته اطمینان ۹۹ صدم است. همچنین مقدار ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین^۶ در این مدل ۰/۷۴ بود که مقدار قابل قبول کمتر از ۰/۸۰ است؛ بنابراین مدل یادشده برازش بسیار مناسبی دارد.

برای بررسی روایی همگرا در سطح عامل، از شاخص میانگین واریانس استخراج شده^۷ استفاده می‌شود که برای مدل‌های از نوع

6. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

7. Average Variance Extracted (AVE)

8. Goodness of Fit (GOF)

جدول ۲. مدل ساختاری مرتبه دوم

متغیرهای مرتبه دوم		مقادیر	شاخص کیفیت	
برونزا	درونزا	بار عاملی	مقدار تی	ضریب تعیین
سیاست‌گذاری	۰/۹۸	۲۷۸/۳۶	۰/۹۶	۰/۵۲
عملکرد پژوهشی	فردی	۰/۹۸	۲۹۳/۶۵	۰/۵۳
موقعیتی	۰/۹۶	۱۸۳/۷۷	۹۴۹۲۰	۰/۴۹

 مجله
دانشگاه علوم پزشکی قم

می‌بخشند

قرارداد با پایگاه‌های اطلاعاتی معروف، آزاد و رایگان کردن دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی، خرید کتاب‌های جدید، بهینه‌سازی کتابخانه‌ها به صورت مجازی، در اختیار گذاشتن اینترنت با پهنای باند مناسب به استادان و افزایش پهنای باند اینترنت دانشگاه به عنوان دسترسی به منابع می‌تواند عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی را ارتقا دهد. در این راستا کنترل و همکاران [۱۵] نشان می‌دهند که دسترسی به منابع اطلاعاتی و اطلاع‌رسانی نقش مهمی در مشارکت افراد در فعالیت‌های پژوهشی دارد. درواقع، اگر بسترهای مناسب برای انجام پژوهش از قبیل به‌روز کردن سخت‌افزارها و نرم‌افزارها، تدارک فضای فعالیت مناسب با نوع خدمت، خرید دستگاه‌های لازم آزمایشگاه‌ها، به‌روز کردن آزمایشگاه‌ها، عقد قرارداد با مراکز پژوهشی معتبر و سایر امکانات به درستی فراهم شود، می‌تواند عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی را تحت تأثیر قرار دهد.

یکی دیگر از سیاست‌گذاری‌های مربوط به الگومحوری شامل شناخت پژوهشگران برتر، ارائه فرصت به همه پژوهشگران جهت شناخته شدن، تشویق معنادار پژوهشگران، ساخت تندیس پژوهشگر برتر، معرفی پژوهشگران برتر به جامعه به عنوان مشوق‌های معنوی نباید غافل شد. در این زمینه به‌کارگیری پژوهشگران باتجربه در پست‌های مدیریتی، داشتن برنامه‌های کوتاه، میان و بلندمدت، بهینه‌سازی نظام پایش و ارزیابی علمی، ایجاد جو آرام و توأم با همکاری، توجه به رضایت شغلی هیئت علمی، تسهیل ارتباطات درون‌سازمانی و تشویق پژوهش‌محوری بین استادان نقش کلیدی و ارزنده‌ای بازی می‌کند.

نتایج مربوط به نقش عوامل سیاست‌گذاری پژوهشی با نتایج تحقیق صادقی [۱۶] فعلی و همکاران [۱۷] کنترل و همکاران [۱۵] و کمیسیون جامعه اروپا [۱۸] انطباق دارد. با این تفاوت که در تحقیق حاضر به صورت مفصل‌تر و با یک روش اکتشافی بر اساس دیدگاه‌های اعضای هیئت علمی دانشگاه پزشکی یاسوج حاصل شده است.

ای‌اواس معرفی کرده‌اند [۱۳]؛ بنابراین این مدل از مطلوبیت متوسط به بالایی برخوردار است. در کل می‌توان گفت که در این بخش داده‌های کمی به خوبی مؤلفه‌های مستخرج از داده‌های کیفی را با ضرایب بالا تأیید کردند.

بحث

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان بالاترین مرکز اندیشه‌ورزی و تولید علم جامعه با حضور و فعالیت اندیشمندان متفکران، محققان، دانش‌پژوهان و دانشجویان در اعتلای علمی و جهت بخشیدن به حرکت‌های فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه و در کل توسعه کشور نقش اساسی دارند. در این پژوهش مؤلفه‌های کلان سیاست‌گذاری، موقعیتی و فردی که در عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج نقش دارند، شناسایی شد.

مؤلفه سیاست‌گذاری شامل زیر مؤلفه‌های رویه‌ها و قوانین، حمایت مالی، دسترسی به منابع، بسترسازی، الگومحوری و مدیریتی بودند. متولیان و مدیران پژوهشی در مسیر دستیابی به اهداف توسعه سیاست‌گذاری تحقیقاتی، ناگزیر به استفاده از روش‌ها و راهبردهایی هستند که سیاست‌گذاری در اولویت نخست و از مهم‌ترین آن‌ها است. تحقق اهداف توسعه تحقیقات، منوط به اتخاذ سیاست‌های متناسب با نظام پژوهشی، اولویت‌های پژوهشی، فرهنگ و آموزش، منابع، زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات است. درواقع، اگر سیاست‌ها و چارچوب‌های قانونی خوب طراحی نشوند، راهبردها، پژوهش‌ها و بودجه‌بندی‌ها دچار اشکالات علمی و اجرایی می‌شود و دسترسی به اهداف را به تأخیر خواهد انداخت.

همچنین ارائه حمایت‌های مالی مانند پاداش مالی مناسب برای پژوهش، افزایش گرنت‌های پژوهشی و افزایش بودجه پژوهشی دانشگاه جزو سیاست‌گذاری‌ها هستند. در این رابطه هادی‌نیکلا و استریو [۱۴] دریافتند که وجود یک مرکز پژوهشی، اعتبارات دریافتی از منابع بیرونی برای مقاصد پژوهشی و تسهیلات کتابخانه‌های مناسب عواملی هستند که هم بهره‌وری و هم کیفیت مقالات چاپ‌شده استادان گروه‌های مورد مطالعه را بهبود

در پایان پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه یکی از عوامل مؤثر در بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی اتخاذ سیاست‌گذاری‌های علمی و به‌روز است، مسئولین و مدیران ارشد زمینه‌ها و بسترهای مناسب برای ارتقای عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی را فراهم کنند.

همچنین سیاست‌گذاری‌های مناسب در زمینه حمایت‌های مالی و دسترسی به منابع بسترسازی و مدیریت صحیح و با استفاده از رویه‌ها و قوانین می‌تواند منجر به بهبود عملکرد پژوهشی شود. با توجه به اینکه این تحقیق خاص دانشگاه علوم پزشکی یاسوج است، مهم‌ترین محدودیت آن عدم تعمیم نتایج به جوامع پژوهشی غیر علوم پزشکی است. همچنین پیشنهاد می‌شود در این راستا با استفاده از تحلیل عاملی - تأییدی، اعتبار مؤلفه‌ها و مدل به‌دست‌آمده آزمون شود.

نتیجه‌گیری

به طور کلی همچنان که نتایج این تحقیق نشان می‌دهد اگر خواهان بهبود مستمر سطح عملکرد فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج هستیم، باید بدانیم که رسیدن به یک عملکرد جامع در زمینه پژوهش منوط به توجه به سیاست‌گذاری‌های مناسب و درست در این عرصه است. بدون اتخاذ سایت‌های مناسب و علمی در عرصه پژوهش استعدادها، صلاحیت‌ها، مهارت‌های فردی شکوفا نخواهد شد و این امر می‌تواند بر عوامل موقعیتی، مانند کار تیمی، جامع‌نگری و دانش‌محوری استادان تأثیرگذار باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

کلیه مراحل و روند اجرایی این مطالعه، پس از تصویب در (IR.) IAU.M.REC. 1400.006 **دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت** اجرا شد.

حامی مالی

مقاله حاضر بخشی از نتایج حاصل از رساله‌ی دکترای تخصصی گرایش مدیریت آموزشی در دانشکده علوم تربیتی **دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت** است. همچنین این مطالعه با حمایت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت انجام شده است.

مشارکت‌نویسندگان

نویسندگان در این مطالعه به شکل مساوی مشارکت داشته‌اند.

در این رابطه مطالعات وود [۱۹] از مراکز دانشگاهی و مؤسسات آموزش عالی استرالیا نشان داد که عملکرد پژوهشی استادان از عواملی چون ویژگی‌های شخصی، تفاوت در سبک، روش‌ها و راهبردهای پژوهشی درون و میان رشته‌های علمی، اندازه منابع مالی و اعتبارات پژوهشی و استقلال استادان در انتخاب موضوع پژوهشی متأثر می‌شود. همچنین گراهام [۲۰] نشان داد که از نظر مدیران مراکز پژوهشی محیط کاری کم استرس، نه تنها به بهبود کیفیت زندگی حرفه‌ای برای افراد و مدیران می‌انجامد، بلکه نهایتاً می‌تواند به افزایش سطح تولید علم در مراکز پژوهشی نیز کمک کند.

در زمینه عوامل فردی نمی‌توان نقش خودتنظیمی را انکار کرد. هدفمندی فردی، شناخت خود، خودنگری، انعطاف‌پذیری، اصلاح رفتار، هدف‌گزین بودن اساس حرکت به سوی حرفه‌ای شدن و بهبود عملکرد پژوهشی هر عضو هیئت علمی است. در این راستا ریان [۲۱] در تحقیق خود به این نتیجه رسید که عوامل انگیزشی ارتباط مستقیم و معناداری با عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی دارد.

متغیر اساسی دیگری که در عملکرد پژوهشی نقش دارد، عوامل موقعیتی است. این عوامل شامل کار تیمی، دانش‌محوری و جامع‌محوری است. دانش‌محور بودن، یعنی تسهیل در کسب و انتقال دانش، یادگیری دانش جدید، به‌خصوص در امور پژوهش، ارائه فرصت‌های مطالعاتی بیشتر برای استادان، استفاده از نتایج پژوهش‌ها در تصمیم‌گیری‌ها که با توجه به ماهیت شغلی اعضای هیئت علمی انتظار می‌رود یک محیط آکادمیک مشمول این امور باشد.

ضمن اینکه انجام کارهای تیمی شامل تشویق مقالات گروهی، واگذاری سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی به گروه‌های آموزشی، نظرسنجی از گروه‌های آموزشی در خصوص اولویت‌های پژوهشی که نوعی مشارکت در سرنوشت حرفه‌ای اعضای هیئت علمی به شمار می‌آید، در تمام دانشگاه‌های روز دنیا مورد تأکید است. انجام کار تیمی و تعامل در گروه را می‌توان به عنوان اهرمی برای هم‌افزایی توانایی‌های افراد دانست که با آموزش مهارت‌های کار تیمی می‌توانند از مزایای آن بهره‌مند شوند، به نظر می‌رسد بین مهارت‌های کار تیمی افراد و عملکرد آنان همبستگی معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، عملکرد در افرادی که از مهارت‌های کار تیمی بالاتری برخوردارند، بیشتر است.

در این رابطه داشتن تفکر جامع یا جامع‌نگری مانند تفکر سیستمی، به‌روز بودن، داشتن استقلال در انجام وظایف، نوآوری، ارتباط مناسب دانشگاه با صنعت، شناخت نیازهای روز جامعه، کاربردی کردن پژوهش‌ها، جاری ساختن پژوهش‌ها می‌تواند دیدگاه کلی به استادان بدهد و آن‌ها را به جامعه پیوند داده و زمینه تفکر سیستمی را در آنان تقویت کند.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ تعارض منافی در این مطالعه نداشته‌اند.

تشکر و قدردانی

از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج که همکاری لازم جهت اجرای تحقیق را داشتند، سپاس‌گزاری می‌کنیم.

References

- [1] Foroughi F, Kharrazi H. [Faculty members' scientific productivity in Kermanshah Medical Sciences University (Persian)]. Iran J Med Educ. 2005; 5(2):181-7. <https://vc-research.kums.ac.ir/fa/news/36153/%D9>
- [2] Khoshfar GR. [The role of research, research centers, research and economic-social development (Persian)]. J Rahyaf 2001; 22:98-103. <https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?ID=37678>
- [3] Zhang E, Shi W. Analysis on the evaluation system of humanities teachers' scientific research performance in American Public Colleges and Universities. In: 3rd International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2019) 2019 Apr (pp. 1490-1493). Atlantis Press. [DOI:10.2991/iccese-19.2019.329]
- [4] Veisani Y, Delpishah A. Barriers to research implementation in medical sciences in iran from the viewpoints of faculty members, researchers, and students: A systematic review. J Ilam Univ Med Sci (SIJMU). 2019; 27(1):13-24. [DOI:10.29252/sjimu.27.1.13]
- [5] Brennan J, Shah T. Quality assessment and institutional change: Experiences from 14 countries. Higher Educ. 2000; 40(3):331-49. [DOI:10.1023/A:1004159425182]
- [6] Hosseingholizadeh R. The basic requirements of interaction of university-industry: A knowledge management approach. Iran J Eng Education, 2012; 14(54):1-19. http://ijee.ias.ac.ir/article_2612.html
- [7] Rajaipour S, Rahimi H. A Study of the Relationship Between the Changing Process of Knowledge Management and the Performance of University of Isfahan Faculty Members. J Faculty Humanit Soc Sci. 2008; 8(31):59-76. <https://www.sid.ir/en/Journal/ViewPaper.aspx?ID=142337>
- [8] Ebrahimzadeh F, Naserian J, Ghorbani M, Almasi A. The assessment of barriers to research from the viewpoint of faculty members of Lorestan University of Medical Sciences and relationship to research performance of them. J Sci Res. 2016; 18(1):28-41. <https://www.sid.ir/en/Journal/ViewPaper.aspx?ID=506817>
- [9] Sotodeh Asl N, Ghorbani R, Rashidy-Pour A. Viewpoints of faculty members of Semnan University of Medical Sciences about research barriers. Koomesh. 2014; 16(1):1-7. http://koomesh-journal.semums.ac.ir/browse.php?a_id=2422&sid=1&slc_lang=en
- [10] Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. Qualitative research in psychology. 2006; 3(2):77-101. [DOI:10.1191/1478088706qp063oa]
- [11] Attride-Stirling J. Thematic networks: An analytic tool for qualitative research. Qual Res. 2001; 1(3):385-405. [DOI:10.1177/146879410100100307]
- [12] Shevlin M, Miles JN. Effects of sample size, model specification and factor loadings on the GFI in confirmatory factor analysis. Pers Individ Differ. 1998; 25(1):85-90. [DOI:10.1016/S0191-8869(98)00055-5]
- [13] Wetzels M, Odekerken-Schröder G, Van Oppen C. Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. Manag Inf Syst Q. 2009; 33(1):177-95. [DOI:10.2307/20650284]
- [14] Hadjinicola GC, Soteriou AC. Factors affecting research productivity of production and operations management groups: An empirical study. Adv Decision Sci. 2006; Article ID 096542:16. [DOI:10.1155/JAMDS/2006/96542]
- [15] Kotrlik JW, Bartlett JE, Higgins CC, Williams HA. Factors associated with research productivity of agricultural education faculty. J Agric Educ. 2002; 43(3):1-10. [DOI:10.5032/jae.2002.03001]
- [16] Mehrmohammadi M. [Thoughts on research in education (Persian)]. Tehran: Institute for Educational Research; 1999.
- [17] Faely S, Pezeshki Rad G, Chizari M. The survey of effective factors on students' contribution in research activities and scientific production. J Res Plan Higher Educ (IRPHE). 2007; 12(4):93-107. <https://www.sid.ir/en/Journal/ViewPaper.aspx?ID=62590>
- [18] European Commission (EC). Commission of the European Communities. The Role of the University in the Europe of Knowledge. Brussels: EUC. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11067/>.
- [19] Wood F. Factors influencing research performance of university academic staff. Higher Educ. 1990; 19(1):81-100. [DOI:10.1007/BF00142025]
- [20] Graham CW. Increased research performance through reduced stress and improved human well-being. Soc Res Admin. 1989; 21(1):35-40. <https://go.gale.com/ps/i.do?id=GALE%7CA7980559&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=00380024&p=AONE&sw=w>
- [21] Ryan JC. The work motivation of research scientists and its effect on research performance. R & D Mgmt. 2014; 44(4):355-69. [DOI:10.1111/radm.12063]

This Page Intentionally Left Blank